

**Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»
Горлівський інститут іноземних мов
Факультет соціальної та мовної комунікації**

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні Відбіркової комісії
Горлівського інституту
іноземних мов ДВНЗ ДДПУ

Протокол № 5
від «18» квітня 2025 р.

Голова Відбіркової комісії

Т. М. Марченко
М.П.

**ПРОГРАМА
КОМПЛЕКСНОГО ФАХОВОГО
ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ**

для вступників на освітньо-професійну програму підготовки магістрів за галуззю
знань В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»,
спеціальністю В11 «Філологія»
«Філологічні студії в контексті кроскультурного діалогу (українська мова та
література, польська мова, переклад)»

Дніпро 2025

Програма комплексного фахового вступного випробування для вступників на освітньо-професійну програму другого (магістерського) рівня вищої освіти «Філологічні студії в контексті кроскультурного діалогу (українська мова та література, польська мова, переклад)» за галуззю знань В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки», спеціальністю В11 «Філологія», 2025 рік. 22 с.

Розробники:

Радіонова Т.М., канд. філол. наук, доцент, завідувач кафедри української філології

Муратова О.В., канд. іст. наук, доцент, завідувач секції теорії літератури та історії української літератури кафедри української філології

Тітова О.Б., канд. філол. наук, доцент, ст. викладач кафедри української філології

Фроляк М.П., канд. філол. наук, доцент кафедри української філології

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Пояснювальна записка	4
1. Форма проведення вступного випробування	5
2. Структура тесту та зразок завдань	5
3. Критерії оцінювання (за 200-бальною шкалою)	8
4. Зміст теоретичної підготовки	9
5. Список рекомендованої літератури	19

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Комплексне фахове вступне випробування на другий (магістерський) рівень вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Філологічні студії в контексті кроскультурного діалогу (українська мова та література, польська мова, переклад)» проводиться згідно з «Правилами прийому до Горлівського інституту іноземних мов ДВНЗ ДДПУ в 2025/2026 навчальному році».

Програма комплексного фахового вступного випробування укладена на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів за спеціальністю В11«Філологія», навчальних програм обов'язкових освітніх компонент, визначених навчальним планом.

Екзамен передбачає виконання мультидисциплінарних тестових завдань на виявлення вміння практично застосовувати набуті знання з фаху відповідно до затвердженої програми вступних випробувань, яка за змістом і обсягом містить навчальний матеріал підготовки фахівців за освітнім ступенем бакалавр галузі знань В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки», спеціальністю В11«Філологія»,

До участі у фаховому вступному випробуванні допускаються особи, які завершили навчання та здобули диплом бакалавра, спеціаліста або магістра.

Метою вступного випробування є визначення готовності вступника до опанування освітньої програми магістерського рівня на основі здобутих раніше компетентностей та оцінювання рівня його науково-теоретичної і практичної підготовки з фаху. Комплексне фахове вступне випробування до магістратури за спеціальністю В11«Філологія» спрямоване перевірити й оцінити професійно-орієнтовану компетентність вступників як фахівців у галузі української лінгвістики й літературознавства та польського мовознавства.

Програма містить питання, які охоплюють головні проблеми з теоретичних курсів професійно-орієнтованих дисциплін, передбачених навчальним планом підготовки фахівців з української мови та літератури: «Сучасна українська мова (Фонетика. Лексикологія. Словотвір. Морфеміка. Морфологія. Синтаксис)», «Стилістика і культура мовлення», «Українська діалектологія»; «Історія української літератури (Усна народна творчість. Давня література. Історія української літератури I та II половини XIX ст. Історія української літератури кінця XIX – початку XX ст. Новітня українська література. Сучасна українська література)».

Вступники повинні вільно володіти державною мовою, розуміти особливості літературного розвитку (як національного, так і зарубіжного), уміти правильно реалізовувати ці норми в різних видах професійно-освітньої діяльності та володіти практичними знаннями, навичками, необхідними для роботи в закладах загальної середньої освіти, закладах фахової передвищої освіти.

Комплексне фахове вступне випробування на другий (магістерський) рівень вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Філологічні студії в контексті кроскультурного діалогу (українська мова та література, польська мова, переклад)» передбачає також блок запитань, що перевіряють й оцінюють рівень сформованості компетентностей вступників у галузі польського мовознавства та перекладу, а саме: «Сучасна українська мова (Фонетика. Лексикологія. Словотвір. Морфеміка. Морфологія. Синтаксис. Мовленнєвий етикет)».

1. ФОРМА ПРОВЕДЕННЯ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Комплексне фахове вступне випробування проводиться у формі письмового тестування.

Зміст тестових завдань відповідає програмі фахового вступного випробування з української мови і літератури та методик їхнього навчання; педагогіки та психології.

Рівень володіння ключовими компетентностями вчителя української мови і літератури вступника оцінюється за 200-бальною шкалою.

Тривалість вступного іспиту – 1 година 20 хвилин.

2. СТРУКТУРА ТЕСТУ ТА ЗРАЗОК ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ

Екзаменаційна робота містить **50 тестових завдань** із вибором однієї / двох правильних відповідей (за множинним вибором):

- ✓ 25 завдань із сучасної української літературної мови;
- ✓ 15 з історії української літератури;
- ✓ 10 запитань із польської мови.

ЗРАЗОК ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ

Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»
Горлівський інститут іноземних мов

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Спеціальність	B11«Філологія»
Факультет	соціальної та мовної комунікації
Освітньо-професійна програма	Філологічні студії в контексті кроскультурного діалогу (українська мова та література, польська мова, переклад)

Комплексне фахове вступне випробування

ЗАВДАННЯ З СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРНОЇ МОВИ

Прочитайте завдання та виберіть одну правильну відповідь із запропонованих.

Визначте рядок, у якому всі слова мають фонетичне подовження звуків внаслідок прогресивної асиміляції приголосних:

- а) зрання, бовваніти, піддашся, путтю;
- б) винісся, колонний, значення, Побужжя;
- в) угіддя, туманний, суддя, у клітці;
- г) гіллястий, віття, збіжжя, відданість.

У якому рядку правильно дібрано антонім до слова «сумувати»?

- а) реготати;
- б) плакати;
- в) веселитися;
- г) радіти.

У якому рядку всі словосполучення є фразеологізмами:

- а) піймати облизня, передати солі, гнути залізо;
- б) дотепний чоловік, сісти на мілину, заяча шапка;
- в) заяча душа, усе кипить у руках, передати куті меду;
- г) собаку з'їсти, розбити тарілку, як кіт наплакав.

У якому рядку всі виділені слова вжито в переносному значенні?

- а) світло знань, темнота ночі, високе дерево;
- б) гострий язик, солодкий сон, високі справи;
- в) небесна голуби́нь, солодка цукерка, летіти літаком;

г) смачний борщ, *іти* з товаришем, *безкінечні* розмови.

У якому рядку наведено слова, запозичені з англійської мови?

- а) ватерполо, волейбол, матч, джаз;
- б) brasлет, люстра, одеколон, жалюзі;
- в) акорд, адажіо, бас, консерваторія;
- г) верстат, фуганок, цех, зумер.

У якому рядку усі дієслова одновидові?

- а) забалакатися, схаменутися, бродити, кухарювати;
- б) творити, шоферувати, потребувати, поважати;
- в) злетіти, різати, жувати, писати;
- г) кликати, робити, сподіватися, мовчати.

У якому рядку всі дієслова належать до особових форм?

- а) грати, співаючи, розважатися, народжувати;
- б) непокоїтись, турбуватись, злитись, мовчати;
- в) закохатись, захопитись, побачити, читаючи;
- г) будемо працювати, змели, борються летітимеш.

У якому рядку всі слова належать до службових частин мови?

- а) хоч, ледве не, з-за, проте;
- б) мов, як, крім, колись-то;
- в) од, чи, не то... не то, праворуч;
- г) щонаочі, але, з-під, майже.

У якому з наведених речень сполучення «з + орудний відмінок» виконує функцію означення?

- а) Мова – одна з основних ознак нації (З часопису).
- б) Скульптор стежив за нею з нещадною зухвалістю митця (О.Гончар).
- в) Діти з радісною гордістю дивились на офіцерів (О.Гончар).
- г) Сірі очі майора раз у раз звертались до Черниша, уважно оглядаючи його чорний, з полиском, курсантський йоржик (О.Гончар)

Визначте, яку синтаксичну функцію виконує інфінітив у запропонованому реченні: *Сава біжить до майстерні взяти потрібні запасні частини для потерпілого трактора* (О. Гончар).

- а) неузгоджене означення;
- б) обставина мети;
- в) додаток;
- г) частина складеного дієслівного присудка.

ЗАВДАННЯ З ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Прочитайте завдання та виберіть одну правильну відповідь із запропонованих.

За жанром «Повість минулих літ» – це:

- а) житіє;
- б) монументальний історико-публіцистичний твір;
- в) полемічний трактат;
- г) героїчна поема.

Назвіть представників українського літературного бароко:

- а) Ф. Прокопович, Ю. Федькович, Клірик Острозький;
- б) І. Величковський, Л. Баранович, М. Довгалевський;
- в) Д. Туптало, Г. Смотрицький, М. Смотрицький, І. Вишенський, К. Туровський;
- г) Л. Баранович, Клірик Островський, Ю. Федькович .

Виберіть рядок з правильною послідовністю виникнення художніх напрямів:

- а) сентименталізм, класицизму, реалізм, романтизм, просвітительський реалізм;
- б) класицизм, просвітительський реалізм, сентименталізм, романтизм, реалізм;
- в) романтизм, реалізм, просвітительський реалізм, класицизм, сентименталізм;
- г) просвітительський реалізм, сентименталізм, романтизм, класицизм, реалізм.

Укажіть назву літературного гуртка, організованого у Львівській духовній семінарії в 1834 році:

- а) «Зоря»;
- б) «Русалка Дністровая»;
- в) «Руська трійця»;
- г) «Сини Русі».

Який із творів випадає з логічного ряду:

- а) «Причинна»;
- б) «Мойсей»;

в) «Лілея»;

г) «Єретик».

Перший український літературно-науковий вісник, з початком якого можна пов'язувати становлення української професійної літературної критики:

а) альманах «Ластівка»;

б) журнал «Основа»;

в) часопис «Зоря Галицька»;

г) журнал «Правда».

Перша в українській літературі соціальна повість – це твір:

а) «Інститутка» Марка Вовчка;

б) «Маруся» Г. Квітки-Основ'яненка;

в) «Конотопська відьма» Г. Квітки-Основ'яненка;

г) «Людина» О. Кобилянської.

Із прологу і двадцяти пісень складається твір:

а) «Лісова пісня» Лесі Українки;

б) «Мойсей» Івана Франка;

в) «Гайдамаки» Тараса Шевченка;

г) «Наталка Полтавка» Івана Котляревського.

В основі назви роману Панаса Мирного «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» лежить художній прийом:

а) метафора;

б) персоніфікація;

в) алегорія;

г) метонімія.

Характерна риса творчості поетів «Української хати»:

а) естетизм та патріотизм;

б) містицизм та символізм;

в) масові та реалізм;

г) типовість характерів та романтизм.

ЗАВДАННЯ З ПОЛЬСЬКОЇ МОВИ

1. Cieszę się ____, coraz lepiej mówisz po polsku

a) twoim postępem

b) twoją klęską

c) z twoim sukcesem

d) twoją klęskę

2. Mój kolega zakochał się w ____ i robi wszystko wbrew ____

a) naszą sąsiadkę / zdrowemu rozsądku

b) naszej sąsiadce / zdrowemu rozsądkowi

c) naszą sąsiadką / zdrowego rozsądku

d) naszej sąsiadce / zdrowego rozsądku

3. Żałuję ____, ale to nic nie zmienia, muszę szukać ____

a) swojego uczynka / nową pracę

b) swój uczynek / nową pracę

c) swojemu uczynkowi / nową pracę

d) swojego uczynku / nowej pracy

4. Idę ____, muszę poprosić szefa o ____

a) na pracę / podpisu

b) do pracy / podpis

c) w pracę / podpis

d) do pracę / podpisem

5. Widziałem ____, ale nie słyszałem o ____

a) te dziewczyny / ich rodzicach

b) tych dziewczyn / ich rodziców

c) z tymi dziewczynami / ich rodziców

d) o tych dziewczynach / ich rodziców.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

За кожную правильну відповідь вступник отримує 4 бали.

188-200 балів (відмінно) передбачає – 50/47 правильних відповідей: високий рівень компетентності;

152-184 балів (добре) передбачає – 46/38 правильних відповідей: середній рівень компетентності;

104-148 балів (задовільно) передбачає – 37/ 26 правильних відповідей: недостатній рівень компетентності;

4-100 балів (незадовільно) передбачає – 25 і менше правильних відповідей: дуже низький рівень компетентності.

4. ЗМІСТ ТЕОРЕТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРНА МОВА

ФОНЕТИКА

Звуки мовлення і звуки мови. Поняття фонем. Основні функції фонем.

Варіанти фонем. Нейтралізація фонем.

Голосні фонем, їх склад. Питання про кількість голосних фонем української мови в дослідженнях українських вчених. Диференційні ознаки голосних фонем. Система голосних фонем.

Приголосні фонем, їх склад. Питання про кількість приголосних фонем в українській мові. Диференційні ознаки приголосних фонем. Система приголосних фонем.

Видозміни приголосних фонем: асиміляція, спрощення, дисиміляція. Чергування голосних фонем: <о>, <е> з фонетичним нулем; <о>, <е> з <і>; <е> з <о> після шиплячих та <й>.

Чергування приголосних фонем: <г>, <к>, <х> – <ж>, <ч>, <ш>; <г>, <к>, <х> – <з'>, <ц'>, <с'>; зубних з ясенними; однієї фонемі зі сполученням двох.

Склад як одиниця фонетики. Основні теорії складу (сонорна, експіраторна, м'язового напруження). Структура складу і його компоненти. Типи складів: прикриті, напівприкриті та неприкриті; відкриті, закриті та напівзакриті. Складоподіл в українській мові.

Словесний наголос, його функції. Місце наголосу в слові в українській мові. Рухомий і нерухомий наголос при словозміні і словотворенні.

Орфоепічні норми в системі голосних і приголосних. Кодифікація орфоепічних норм.

Орфографія. Розділи української орфографії. Принципи української орфографії: фонетичний, морфологічний, традиційний, диференційний.

ЛЕКСИКОЛОГІЯ

Лексичне значення слова. Структура лексичного значення: архісеми, диференційні семи, конотативні семи.

Полісемія слова. Семантична структура полісемічного слова. Ієрархія значень і типи полісемії в українській мові.

Метафора й метонімія як способи семантичної деривації. Види метафор. Продуктивні моделі метонімічних перенесень. Синекдоха як різновид метонімії. Лексичні омоніми, їх типи. Відмежування лексичних омонімів від випадків відносної омонімії. Проблема розмежування омонімії й полісемії.

Лексичні синоніми. Абсолютна синонімія. Типи синонімів за характером відмінностей. Синонімічний ряд і його домінанта. Поняття про квазісиноніми. Словники синонімів.

Лексичні антоніми. Структурні й семантичні типи антонімів. Поняття про енантіосемію. Стилістичні прийоми, побудовані на антонімії. Словники антонімів.

Лексичні пласти української лексики за походженням. Питома українська лексика, її ознаки. Лексичні запозичення. Освоєння запозичених слів. Етимологічні словники. Словники іншомовних слів.

Стилістична диференціація лексики української мови. Стилістично

нейтральна лексика. Розмовна лексика, її види. Книжна лексика, її види.

Динамічні потенції лексико-семантичної системи мови. Активна лексика. Застаріла лексика, її види. Неологізми, їх види. Оказіоналізми.

Фразеологізм як одиниця мови (визначення, ознаки). Питання про обсяг фразеології. Семантичні типи фразеологізмів. Системні відношення у сфері фразеології. Фразеологічні словники української мови.

МОРФЕМІКА. СЛОВОТВІР. МОРФОЛОГІЯ

Способи словотвору і структурні класи слів.

Поняття морфеми. Історичний характер морфемної структури слова. Морфологія як учення про граматичні форми слова і граматичні категорії. Питання про частини мови та їх класифікацію в мовознавчій літературі. Граматичні категорії іменника.

Відміни іменників та їх історичне формування. Питання про місце числівників у системі частин мови.

Місце займенника в системі частин мови. Особливості граматичних категорій займенника.

Форми дієслова. Власне дієслівні граматичні категорії. Питання про частиномовний статус службових слів.

СИНТАКСИС

Типологія синтаксичних зв'язків.

Сучасна українська синтаксична класифікація.

Формально-граматичний аспект речення. Типологія головних членів речення.

Традиційне та нове вчення про другорядні члени речення. Проблема односкладного речення в сучасній українській мові.

Поняття про синтаксичне ускладнення простого речення. Семантична складність речення і формальне ускладнення простого речення.

Синтаксис складного речення. Визначальні структурно-семантичні ознаки складного речення в сучасній українській мові. Змістова та інтонаційна єдність частин складного речення. Засоби зв'язку частин складного речення.

Поняття про складносурядне речення, його структура та місце в системі мови. Засоби організації складносурядних речень як цілісної структури.

Поняття про складнопідрядне речення. Етапи становлення та еволюція поглядів. Основні класифікації складнопідрядних речень в українській мові.

Текст. Граматичні категорії тексту. Текст, контекст. Функції тексту.

СТИЛІСТИКА І КУЛЬТУРА МОВЛЕННЯ

Стилістичні конотації. Загальна характеристика.

Функціонально-стильові та емоційно-експресивні значення фразеологічних одиниць.

Функціонально-стильові та емоційно-експресивні значення лексичних одиниць.

Стилістичні конотації словотвірних засобів. Загальна характеристика стилів української мови. Поняття норми, нормалізації, кодифікації. Пуризм.

Загальна характеристика комунікативних якостей мовлення.

УКРАЇНСЬКА ДІАЛЕКТОЛОГІЯ

Основні напрямки діалектологічних досліджень (теоретичний, лінгвогеографічний, лексикографічний).

Діалектні групи і говори української мови. Характеристика найважливіших мовних ознак.

Українська діалектна лексика.

ІСТОРИЧНА ГРАМАТИКА

Періодизація історії української мови. Джерела історичного вивчення української мови.

Фонетико-фонологічна система староукраїнської (давньоукраїнської, старокиївської) мови кінця IX століття. Основні зміни звукової системи в X – першій половині XI століття.

Занепад редукованих, його фонетичні і морфологічні наслідки. Розвиток словотвірної системи української мови.

Історія українського вокалізму. Історія українського консонантизму. Історія іменникового відмінювання. Історія займенників.

Історія прикметників.

Формування числівників як частини мови. Класифікація дієслів. Історія видо-часової системи. Розвиток синтаксичного ладу.

Діалектне членування мови періоду Київської Русі. Діалекти України. Утворення української, російської та білоруської мов.

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

ДАВНЯ УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

ДАВНЯ УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА ЕПОХИ ВИСОКОГО (988 – 1240) ТА ПІЗНЬОГО (1240 – середина XV ст.) СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ

Перекладна література Київської Русі. Перекладна література як процес обміну духовними цінностями. Біблія як пам'ятка світової літератури (Старий завіт: хронотоп; соціальне середовище формування; етапи формування канону; Новий завіт: питання авторства; проблема узгодження новозавітних творів). Переклади Біблії українською мовою. Вплив Біблії на літературу та мистецтво. Використання біблійних крилатих висловів. Апокрифи як різновид християнського епосу. Житійна література як зразок подвижництва. Світська література.

Оригінальна література Київської Русі. Літопис як історична і літературна пам'ятка (Початковий літопис, Повість минулих літ, Київський літопис, Галицько-Волинський літопис). Ораторське письменство. Агіографічні твори про місцевих святих. Києво-Печерський патерик. Паломницька література.

«Поученіє» Володимира Мономаха.

«Слово о полку Ігоревім» – перший художній твір епохи Київської Русі. Історія відкриття і публікації твору. Дослідження пам'ятки. Проблема автентичності тексту. Проблема авторства. Датування, хронологічні рамки «Слова...». Історична основа поеми. Жанр твору. «Слово...» як історичне

джерело. Переклади і переспіви пам'ятки. Вплив «Слова...» на українську літературу.

Поетична, філософська та байкарська творчість Григорія Сковороди. Біографія Г. Сковороди та історія її вивчення. Барокові та просвітительські

тенденції у творах письменника. Збірка «Сад божественних пісень»: структура, характер взаємодії епіграфів і віршів, семантика назви. Філософська проза Г. Сковороди, її жанрова самобутність. Збірка «Байки» Харківські: час і місце появи, структура, джерела сюжетів творів. Тематичні групи творів, образне втілення в них головних засад філософії Г. Сковороди. Місце Г. Сковороди в розвитку української літератури.

Козацькі літописи XVII – XVIII ст. Поняття про козацькі літописи. Літопис Самовидця як зразок історико-мемуарної прози. Літературна версія історії України в літописі Григорія Граб'янки. Літопис Самійла Величка – наймонументальніший твір козацького літописання. Образ Б. Хмельницького в козацьких літописах.

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ 10 – 60-х років XIX століття

І. Котляревський. Короткі біографічні відомості. Робота над «Енеїдою», особливості видання. Поетика жанру бурлескно-травестійної поеми. Народність, оптимізм твору, художні засоби. Природа сміху в «Енеїді». Ідея оновлення світу. Ідейно-художня система твору. Котляревський – зачинатель української драматургії I половини XIX століття. Класицизм і драматургія. Особистісне, національне, загальнолюдське в «Наталці Полтавці». «Наталка Полтавка» і «Москаль-чарівник» – «малоросійські опери».

Життя Т. Шевченка. Ранній період творчості. Поява «Кобзаря» та «Гайдамаків» (1838 – 1842). Еволюція балади в творчому доробку поета. Становлення Т. Шевченка як поета. Українська романтична балада і балади Т. Шевченка. Життя і творчість Т. Шевченка періоду «трьох літ». Жанрово-стилістичне спрямування поеми «Сон». Образ гуманіста в поемі «Єретик». Поема- містерія «Великий льох». Послання «І мертвим, і живим...». Візія майбутнього в поезії «Як умру, то поховайте...». Участь Т. Шевченка в Кирило-Мефодіївському товаристві. Життя і творчість Т. Шевченка періоду заслання. Цикл поезій «В казематі». Заслання (Орська фортеця – Аральська експедиція – Оренбург). У Новопетрівському укріпленні (1850 – 1857). Побутово-етологічна поема «Варнак». Азійський період життя Т. Шевченка. Кос-Аральська експедиція. «Жіноча» лірика Т. Шевченка. Нова варіація жіночих образів у поемі «Марія».

П. Куліш. Життя і творчість. Біографічні відомості. Рання творчість. Поетична творчість. Роман «Чорна рада»: специфіка жанру.

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІТЕРАТУРНИЙ ПРОЦЕС 70 – 90-х років XIX століття

Життєвий і творчий шлях Івана Нечуя-Левицького. Загальна характеристика життєвого і творчого шляху письменника. Проблематика творів. Своєрідність стильової манери. Змалювання села («Рибалка Панас Круть», «Дві московки», «Бурлачка», «Микола Джеря», «Кайдашева сім'я»). Виховний потенціал творів.

Утвердження об'єктивно-епічної манери письма. Сатиричне зображення дійсності («Афонський пройдисвіт», «Старосвітські батюшки та матушки»). Роман «Хмари». Історичні романи («Гетьман Іван Виговський», «Князь» Єремія Вишневецький).

Життєвий і творчий шлях Панаса Мирного (Рудченка). Біографічні відомості. Естетичні погляди. Ранні твори («Лихий попутав», «П'яниця»). Аналіз романів («Хіба ревуть воли, як ясла повні?», «Повія»), повістей («Лихо давнє й сьогочасне», «Голодна воля», «Лихі люди»), новел («Лови», «Серед степів», «Пригоди з Кобзарем», «Морозенко»). Засоби характеротворення образів. Панас Мирний і світова психологічна проза.

Драматургія 70 – 90-х років XIX ст. Історичні умови. Створення українського професійного театру в Східній Україні. Створення українського професійного театру в Західній Україні. «Театр корифеїв».

Михайло Старицький – драматург. Аналіз творів «Не судилось», «У темряві», «Ой не ходи, Грицю, та й на вечорниці», «Талан», «Маруся Богуславка», «Оборона Буші», «Богдан Хмельницький».

М. Старицький як поет і прозаїк, перекладач, культурний діяч. Театральна діяльність.

Формування естетичних поглядів Марка Кропивницького. Аналіз основних драматичних творів: «Дай серцю волю, заведе в неволю», «Доки сонце зійде, роса очі виїсть», «Глитай, або ж Павук», «Дві сім'ї», «По ревізії». Проблематика. Система образів. Характер конфлікту. Поетика. Театральна діяльність.

Іван Карпенко-Карий – реформатор української драми. Аналіз основних творів: «Бурлака», «Наймичка», «Безталанна», «Розумний і дурень», «Мартин Боруля», «Сто тисяч», «Хазяїн», «Суєта», «Житейське море», «Сава Чалий». Жанри. Проблематика. Образи і засоби їх творення. Стил. Сучасне прочитання творів. Театральна діяльність родини Тобілевичів – «женьшеньового куща України» (О. Гончар).

Життєвий і творчий шлях Івана Франка. Біографія. Естетичні та філософські погляди.

Іван Франко – поет. Збірки поезій «З вершин і низин», «Зів'яле листя», «Мій Ізмарагд», «Із днів журби» та ін. Основні мотиви лірики. Поетика творів.

І. Франко – прозаїк. Цикл «Бориславські оповідання». Твори з життя села. Твори для дітей та про дітей. Сатиричні твори. Інтелігенція у прозі І. Франка.

Драматургія І. Франка. Драми «Украдене щастя», «Учитель», «Будка ч. 27».

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ кінця XIX – початку XX ст.

Характеристика розвитку суспільства і мистецтва на рубежі віків (кінець XIX – початок XX століття). Загальні риси модернізму. Основні течії модернізму: європейський та український варіанти розвитку.

Неоромантичний характер лірики та драматургія Лесі Українки. Національна тематика й патріотичні мотиви в ліриці Лесі Українки. Ідеї прометеїзму поетеси. Мариністичні мотиви поезії Лесі Українки. Контрасти як основний засіб поетики неоромантизму. Біблійні мотиви у драматичній поемі Лесі Українки «Одержима». Трагізм образу пророчиці у драматичній поемі

«Кассандра». Образ митця в драматичних творах «Орґія», «У пущі». Проблематика і жанрова специфіка драматичних поем «Бояриня», «Лісова пісня». Осмислення сенсу людського життя у творах. Особливості художнього мислення Лесі Українки. Сильові домінанти творчості.

Життєвий і творчий шлях О. Кобилянської. Тема емансипації жінки у творчості. Проблема злочину й кари в повісті «Земля», психологічна мотивація вчинків героїв, роль пейзажів, портретних характеристик, художніх деталей. Фольклорні джерела повісті «У неділю рано зілля копала...», трагізм зображеної ситуації. Новелістика письменниці. Місце О. Кобилянської в літературному процесі доби.

Василь Стефаник – експресіоніст. Періодизація творчості. Особливості експресіоністичного стилю В. Стефаника. Перший період творчості. Збірки «Синя книжечка», «Камінний хрест», «Дорога». Другий період творчості. Збірка «Земля». Новели 1926 – 1933 років.

Життєвий і творчий шлях В. Винниченка. Життя і політична діяльність письменника. Збірка «Краса і сила»: проблематика, система образів, своєрідність стилю. Жанрові особливості роману «Сонячна машина». Оцінка твору літературознавцями. Синтез традицій і новаторства у драматургії В. Винниченка.

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ XX СТОЛІТТЯ

Життєвий і творчий шлях М. Хвильового. Трагічна доля письменника. Видавнича, організаторська діяльність. Участь у літературній дискусії 1925 – 1928 років. Сильові пошуки письменника в новелах «Арабески», «Вступна новела», «Я (Романтика)», «Мати», «Кіт у чоботях», «Редактор Карк». Жанрово-сильові особливості повістей «Санаторійна зона», «Повість про Івана Івановича», роману «Вальдшнепи».

Життєвий і творчий шлях М. Куліша. Біографія письменника. Становлення світогляду. Тематичне і жанрове розмаїття доробку письменника. Аналіз творів «97», «Отак загинув Гуска», «Народний Малахій», «Мина Мазайло», «Патетична соната», «Маклена Граса». Новаторство драматурга.

Життєвий і творчий шлях В. Підмогильного. Життєва доля письменника. Формування світогляду. Основні риси й мотиви творчості. Проблематика, сюжет і композиція, образи роману «Місто». Психологічний реалізм, філософська осмисленість індивіда, стильова майстерність у повісті «Невеличка драма».

Життєвий і творчий шлях М. Зерова. Життєва доля автора. Формування світогляду. Оригінальна творчість М. Зерова. Тематичні цикли збірки «Камена». Сильова специфіка. Сонети, сонетоїди, олександрійські вірші у творчому доробку поета.

Життєвий і творчий шлях Б.-І. Антонича. Життєва доля письменника. Формування світогляду. Експериментаторство раннього Б.-І. Антонича (збірки «Привітання життя», «Три перстені»). Таємниці поетичного мистецтва епічних творів («глав») та ліричних мініатюр («ліричних інтермецо») збірки «Три перстені». Поетика збірок «Книга Лева», «Зелена Євангелія». Надреалістичний натуралізм збірки «Ротації».

Життєвий і творчий шлях Остапа Вишні. Життєвий шлях гумориста. Жанрова своєрідність творів. Періодизація творчості. Жанрове багатство творчості (усмішки, фейлетони, памфлет, оповідання, новела, трагедія, рецензія). Аналіз українознавчих, кримських, «Мисливських усмішок». Особливості творчої манери.

Життєвий і творчий шлях Є. Маланюка. Біографічні відомості. Тематичні мотиви творчого доробку Є. Маланюка. Жанрова специфіка, проблематика творів, особливості поезики.

Життєвий і творчий шлях Івана Багряного. Життєва доля письменника. Романи про страхіття сталінщини. Аналіз романів «Тигролови», «Сад Гетсиманський». Композиція і сюжет. Проблематика: спільні та відмінні аспекти. Образи, символіка творів.

Ліна Костенко. Життєвий і творчий шлях. Біографія поетеси. Духовне сходження. Ранній період творчості (зб. «Проміння землі», «Вітрила», «Мандрівки серця»). Романи у віршах «Маруся Чурай», «Берестечко». Особливості композиції. Проблематика. Образи. Стиль. «Шухлядний» період творчості Ліни Костенко (зб. «Над берегами вічної ріки», «Неповторність»). Багатство художніх засобів, яскравість і оригінальність стилю. Жанр поеми в доробку поетеси: «Скіфська одісея», «Сніг у Флоренції», «Дума про братів неазовських».

Феномен шістдесятництва. Основні світоглядні ідеї шістдесятництва. «Часові» та «кількісні» межі. Поглиблення філософських засад у поезії. Прихід у літературу Д. Павличка, В. Симоненка, І. Драча, М. Вінграновського, Б. Олійника, В. Стуса. Основні мотиви творчості.

О. Довженко. Життя та творчість. О. Довженко як кінорежисер, засновник поетичного кіно. Романтичне світобачення. Соцреалістичний канон і новаторський естетичний пошук. Національні та загальнолюдські проблеми у творах. Доля народу крізь призму авторського бачення і оцінки.

Гр. Тютюнник. Життєвий і творчий шлях. Втілення вічних категорій духовності в новелах Гр. Тютюнника («Зав'язь», «Дивак», «Холодна м'ята», «Три зозулі з поклоном» та ін). Роль і місце психологічної деталі у творах. Особливості стилю. Повісті «Облога», «Климко», «Вогник далеко в степу»: проблематика, стильова специфіка.

П. Загребельний. Життя та творчість. Біографічна довідка. Світоглядні позиції. Історичні романи «Роксолана», «Я – Богдан». Детальний аналіз історико-психологічного роману «Роксолана». Трилогія П. Загребельного про Київську Русь («Первоміст», «Смерть у Києві», «Диво»). Композиція творів. Проблематика. Характеристика образів. Особливості стильової палітри.

РОЗВИТОК ПРОЗИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Здобутки молодшої прози останніх років – творчість Ю. Андруховича, Ю. Винничука, Є. Пашковського, О. Ульяненка та ін. Неоавангардизм у сучасній поезії та його зв'язок із силоміць обірваною традицією (творчість В. Неборака, Ю. Андруховича, О. Ірванця та ін.).

РОЗВИТОК ПОЕЗІЇ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Творчий доробок представників наймолодшого покоління: В. Герасим'юка, І. Римарука, І. Малковича, О. Забужко, О. Пахльовської, П. Вольвача, С. Жадана та ін.

ПОЛЬСЬКА МОВА

ФОНЕТИКА

Система голосних: артикуляційна та акустична характеристика голосних, основні принципи класифікації голосних. Носові голосні, особливості їх артикуляції. Напівголосні (нескладові) і та u. Артикуляційна та акустична характеристика приголосних. Основні принципи класифікації приголосних (за місцем, способом творення та участю голосових зв'язок у процесі артикуляції). М'які, тверді та пом'якшені звуки. Асинхронічна палатальність. Три фази звуків. Позиційні асиміляції звуків у процесі мовлення. Асиміляція в середині слова та на межі слів. Прогресивні та регресивні асиміляції. Асиміляція за дзвінкістю-глухістю. Асиміляція за місцем творення. Асиміляція за способом творення. Вимова приголосних в абсолютному кінці слова. Спрощення в групах приголосних. Транскрипція та її типи. Наголос у польській мові. Слова і форми з наголосом на третьому та четвертому з кінця складах. Поняття про орфоепію, орфоепічну норму. Кодифікація вимови. Основні тенденції розвитку фонетичної системи сучасної польської мови. Наголос.

ЛЕКСИКОЛОГІЯ

Лексика як система. Одно- та багатозначні слова. Метафора, метонімія, синекдоха. Полісемія та омонімія. Омоформи, омографи, омофони. Синоніми, антоніми. Словниковий склад польської мови. Значення терміна «фразеологія». Поняття фразеологічної одиниці.

ОРФОГРАФІЯ

Правила написання ó-у; правопис літер a, e та буквосполучень o, e + носовий приголосний; правила вживання літер i, j. Історичні передумови написання rz-ż, ch-h, ó-у. Правопис окремих типів дериватів (префікси z- (z-, s-, ś-), wz- (wz-, wez-, ws-, wes-), інших префіксів, що закінчуються на приголосний (bez-, nad-, ob-, od-, pod-, przed-, roz-, w-)); правила написання подвоєних приголосних; прикметники на -ski, -cki, -dzki; іменники на -stwo, -ctwo, -dztwo; іменники на -szczyzna, -cczyzna, -dczyzna. Правопис складних слів типу (lwipyszczek) написання разом та окремо утворень типу obco brzmiący, łatwo zrozumiały; правопис словосполучень типу artysta malarz, pies przewodnik; правопис складених прикметників; правопис числівника róż та ćwierć. Правила написання прийменникових конструкцій, дериватів, утворених від прийменникових словосполучень та складених прийменників. Правопис слів з префіксами слов'янського та іноземного походження (правопис префіксів ni- (ni-, quasi-)). Правопис займенникових конструкцій. Написання складених займенників типу ten sam, taki sam. Правопис слова jak та indziej. Правопис часток (bądź, bodaj, byle, chyba, ci, co, lada, niech, niechaj, no, oby, też, to, tu; - że, -ż, -li). Написання заперечної частки nie разом та окремо. Правопис -być, -byś, -by, -byśmy, -byście. Уживання дефіса (правопис слів типу pseudo-Polak, eks-Amerykanin; написання географічних назв типу Bielsko-

Biała; правопис складених прикметників типу biało-czerwony; правопис двочленних іменників типу laska-parasol, kupno-sprzedaż). 6. Уживання великої та малої літери: синтаксичний, семантичний, емоційний принцип. Можливість варіантного написання.

МОРФОЛОГІЯ

Іменник як частина мови. Морфологічні категорії роду, числа та відмінка. Прикметник як частина мови. Граматичні категорії прикметників. Займенник. Займенник як частина мови. Морфологічні категорії займенників. Числівник. Числівник як частина мови. Кількісні (власне кількісні, збірні, дробові) та порядкові числівники. Означені та неозначені числівники. Відмінювання кількісних числівників. Відмінювання збірних числівників, розширення основи. Відмінювання порядкових числівників. Особливості відмінювання багатокомпонентних порядкових числівників. Крапка в текстах з порядковими числівниками. Дієслово. Вербальні граматичні категорії. Категорії особи, часу, способу: характеристика за типологією граматичних категорій. Перехідність та неперехідність дієслів. Дієвідміни польського дієслова. Минулий час польських дієслів. Особливості відмінювання дієслів із м'якою основою, що закінчуються на -eć. Особливості відмінювання дієслів, що закінчуються на -ąć. Складні випадки відмінювання дієслів з альтернаціями голосних та приголосних в основі (iść, jeść, usiąść, wziąć, pieść та ін.). Варіантні форми польських дієслів у минулому часі (альтернативні та рецесивні варіанти). Майбутній час польських дієслів. Словозмінний та словотвірний характер виду польських префіксальних дієслів. Особливості творення префіксальних дієслів доконаного виду за допомогою префіксів, відмінних від префіксів в українських семантичних відповідниках цих дієслів. Умовний спосіб дієслів. Творення форм умовного способу дієслів. Функціональні особливості форм умовного способу дієслів, їхня роль у польському мовленнєвому етикеті. Синтаксичні особливості вживання форм умовного способу дієслів (особливості на тлі українських відповідників). Наказовий спосіб дієслів. Творення форм наказового способу дієслів. Функціональні особливості форм умовного способу дієслів (польсько-українські паралелі та відмінності). Обмежене функціонування форм першої особи однини наказового способу польських дієслів. Варіантні форми наказового способу деяких польських дієслів.

СИНТАКСИС

Синтаксис як наука. Словосполучення і речення як синтаксичні одиниці. Синтаксичні зв'язки. Види синтаксичних зв'язків у реченні і словосполученні: сурядність і підрядність. Поняття „składniki”, „zespoły”, „związki” і „szeregi”. Словосполучення. Типи синтаксичного зв'язку в підрядних і сурядних словосполученнях. Типи словосполучень за будовою. Просте речення. Категорія предикативності. Дієслово в особовій формі як основна ознака речення в польській граматичній традиції. Структурно-семантична організація простого речення. Головні члени речення. Другорядні члени речення. Елементи, які не бувають членами речення. Звертання. Функції звертання в реченні, форма його вираження та вживання. Вставні слова і речення. Типологія складного речення. Складносурядне речення. Підрядність як вид синтаксичного зв'язку між частинами складного речення. Типи складнопідрядних речень. Поділ складнопідрядних

речень з огляду на функцію, яку виконує залежне речення у відношенні до головного. Складнопідрядні речення: *uzupełniające, zastępujące, rozwijające*. Загальна характеристика складнопідрядних багатокomпонентних речень. Складні сполучникові речення з різними видами зв'язку. Тракткування дієприслівників та дієприслівникових зворотів у складі речення. Особливості узгодження часів між дієприслівниковим зворотом та присудком у реченні в польській мові. Способи передавання чужого мовлення. Пряма і непряма мова. Особливості пунктуації при використанні прямої і непрямої мови в польській. Особливості утворення та використання порівняльних зворотів. Розділові знаки в порівняльному звороті.

МОВЛЕННЄВИЙ ЕТИКЕТ

Звертання до адресата. Займенники *pan, pani, panowie, panie, państwo* в польському мовленнєвому етикеті звертання. Перехід на „ти” в польському мовленнєвому етикеті. „Титули” в польському мовленнєвому етикеті (стандартні, професійні, урочисті та ін). Адресативні форми в офіційному та неофіційному мовленні: усному і писемному. Мовленнєві акти представлення себе та інших осіб в офіційних та неофіційних ситуаціях. Акти привітання та прощання в офіційних та неофіційних ситуаціях. Прагма- та соціолінгвістична диференціація актів привітання та прощання. Налагодження мовленнєвого контакту. Ввічлива відмова від налагодження та / або продовження контакту. Прямі і непрямі акти подяки. Функції польського перформатива *dziękuję*. Репліки подяки. Прямі і непрямі акти пробачень. Типи пробачень. Функції польського перформатива *przepraszam*. Репліки пробачень. Акти співчуття та їхні репліки. Вітання з нагоди календарних та приватних (циклічних) свят. Вітання з нагоди певних подій. Побажання.

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Сучасна українська літературна мова (фонетика й фонологія)

1. Від звука до тексту: Аналіз мовних одиниць різних рівнів / Брага І. І. та ін.; за ред. А. А. Силки. Вид 2-ге, випр. і допов. Суми : Університетська книга, 2019. 348 с.
2. Сучасна українська мова: Лексикологія. Фонетика: підручник / А. К. Мойсієнко, О. В. Бас-Кононенко, В. В. Берковець та ін.; за ред. А. К. Мойсієнка; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. К.: Знання, 2013. 340 с.

Сучасна українська літературна мова (лексика й лексикологія)

1. Авксентьєв Л. Г. Сучасна українська мова. Фразеологія. Харків : Вища школа, 1983. 137 с.
2. Бондар О. І., Карпенко Ю. О., Микитин-Дружинець М. Л. Сучасна українська мова: Фонетика. Фонологія. Орфоепія, графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія : навчальний посібник. К.: ВЦ "Академія", 2006. 368 с.
3. Ужченко В. Д. Фразеологія сучасної української мови : навчальний посібник. К. : Знання, 2007. 494 с.

Сучасна українська літературна мова (морфеміка і словотвір)

1. Горпинич В. О. Українська словотвірна дериватологія. Дніпропетровськ: ДДУ, 1998. 254 с.
2. Куцова Р. А. Практикум з української морфеміки та дериватології: навчальний посібник. Горлівка, 2010. 68 с.
3. Сучасна українська літературна мова / за ред. А. П. Грищенка. К.: Вища школа, 1993. 269 с.
4. Сучасна українська літературна мова / за ред. М. Я. Плющ. К.: Вища школа, 1994. 210 с.

Сучасна українська літературна мова (морфологія)

1. Безпояско О. К. Граматика української мови: Морфологія / О. К. Безпояско, К. Г. Городенська, В. М. Русанівський. К.: Либідь, 1993. 336 с.
2. Горпинич В. О. Українська морфологія. Дніпропетровськ: ДДУ, 2000. 359 с.
3. Горпинич В. О. Морфологія української мови: підруч. для студ. вищ. навч. закл. Київ: ВЦ "Академія", 2004. 336 с.
4. Загнітко А. П. Теоретична граматика української мови. Морфологія: монографія. Донецьк: ДонДУ, 1996. 435 с.
5. Кучеренко І. К. Теоретичні питання граматики української мови: морфологія. Вінниця : Поділля-2000, 2003. 464 с.
6. Мойсієнко А. К., Алексієнко Л. А., Зубань О. М., Козленко І. В. Сучасна українська мова. Морфологія: підручник. К., 2013.
7. Плющ М. Я. Граматика української мови. Морфеміка. Словотвір. Морфологія: підручник. 2-е вид., доповн. Київ : Вид. дім «Слово», 2010. 327 с.
8. Сучасна українська мова / за ред. О. Д. Пономарева. Київ: Либідь, 1997. 400 с.
9. Українська практична лексикологія, фонетика, орфографія: навч. посібник /

А. П. Загнітко, Л. І. Пац, Л. І. Дубовик, О. Г. Важеніна. Донецьк: ТОВ ВКФ "БАО", 2007. 240 с.

Сучасна українська літературна мова (синтаксис)

1. Бевзенко С. П., Литвин Л. П., Семеренко Г. В. Сучасна українська мова. Синтаксис: навч. посібник. К.: Вища шк., 2005. 270 с.
2. Вихованець І. Р. Граматика української мови. Синтаксис: підручник. К.: Либідь, 1993. 368 с.
3. Волох О. Т. Чемерисов М. Т., Чернов Є. І. Сучасна українська літературна мова: Морфологія. Синтаксис. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: Вища шк., 1989. 334 с.
4. Горяний В. Д. Односкладні речення в українській мові. К.: Рад. шк., 1983. 165 с.
5. Дорошенко С. І. Складні безсполучникові конструкції в сучасній українській мові. Харків: Вища шк., 1980. 151 с.
6. Загнітко А. П. Теоретична граматика української мови: Синтаксис: монографія. Донецьк: ДонНУ, 2001. 662 с.
7. Мойсієнко А. К. Сучасна українська мова. Синтаксис простого ускладненого речення. К., 2009.
8. Мойсієнко А.К., Арібжанова І.М., Коломийцева В.В., Костич Л.М., Різник С.М. Сучасна українська мова. Синтаксис: підручник. К., 2013.

Історія української літератури

1. Білоус П. В. Історія української літератури XI-XVIII ст.: навчальний посібник. К.: ВЦ «Академія», 2009. 426 с.
2. Історія української літератури. XX століття. У 2 кн. Кн. 1.: 1910 – 1930-ті роки: навч. посібник / за ред. В.Г.Дончика. К.: Либідь, 1993. 784 с.
3. Калантаєвська Г. П. Українська література XIX століття : навчальний посібник. Суми : Сумський державний університет, 2016. 237 с.
4. Ковалів Ю. Історія української літератури: кінець XIX – поч. XXI ст.: підручник у 10 т. К.: ВЦ «Академія», 2013. Т.1. 512 с.
5. Лавріненко Ю. Розстріляне відродження : антологія 1917–1933: поезія, проза, драма, есей / упоряд. Ю. Лавріненко ; післямова Є. Сверстюка. Київ: Смолоскип, 2002. 984 с.

Польська мова

1. Derwodejowa M., Gałczyńska A. i in. Język polski. Kompendium. Warszawa, 2005. 567 s.
2. Dunaj B. Rozwój systemu fonetyczno-fonologicznego polszczyzny XX wieku. Polszczyzna XX wieku. Ewolucja i perspektywy rozwoju. Warszawa, 2001. S. 75-83.
3. B. Dunaj, Gramatyka współczesnego języka polskiego. cz. 1. Fonetyka i fonologia, Tarnów 2015, s.161-172.
4. Fonetyka języka polskiego (teoria i ćwiczenia) / Фонетика польської мови (теорія і практика): навчально-методичний посібник [Електронний ресурс] / укладач Н. О. Стахнюк. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2024. 91 с.

5. Harrison L. Podstawy Języka Polskiego: Morfologia, Stylistyka i Literatura. Warszawa : Ridero IT Solution, 2024. 120 s.
6. Karpowicz T. Kultura języka polskiego. Wymowa, ortografia, interpunkcja. Warszawa, 2009. 234 s.
7. Kołaczek E. TESTUJ SWÓJ POLSKI – Fonetyka. Kraków : Prolog, 2024. 168 s.
8. Maciołek M. Słowotwórstwo w nauczaniu języka polskiego jako obcego - ograniczenia i możliwości, Roczniki Humanistyczne, KUL, vol. 69, no. 10, 2021, pp. 57-72.
9. Madelska L. Odkrywamy język polski. Gramatyka dla uczących (się) języka polskiego jako obcego. Prolog. Szkoła języków obcych, 2022. 204 s.
10. Nagórko A. Podręczna gramatyka języka polskiego. Warszawa, 2022. 344 s.